

Sermaye Piyasasında Mesleki/Etik Kurallar ve Yatırımcı Hakları Paneli

(6 Mart 2002, İstanbul)

Y. Ziya Toprak
Başkan, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği

Sayın Konuklarımız,
Toplantımıza hoş geldiniz.

Aracı Kuruluşlar Birliği üyeleri ve çalışanları adına; toplantımıza katılarak bizleri onurlandırdığınız için teşekkür ediyor, hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Hatırlanacağı gibi, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği, öz düzenleyici bir meslek kuruluşu olarak, 1999 yılında Sermaye Piyasası Kanununda yapılan değişiklikle mevzuatımıza girmiş; ancak, fiilen faaliyete geçişi Nisan 2001'i bulmuştur. Dolayısıyla henüz çok yeni bir kurum.

Ülkemizde bir hayli gecikme ile de olsa, Aracı kuruluşların bir çatı altında toplanabilmiş olmasını, sermaye piyasamız ve dolayısıyla ülke ekonomimiz yönünden önemli bir kazanım olarak görüyoruz.

Bu uğurda emeği geçen, başta Sermaye Piyasası Kurulumuz olmak üzere; ilgili tüm kişi, kurum ve kuruluşlara Birlik adına şükranlarımızı sunmayı görev biliriz.

Birliğimizin halen 127'si aracı kurum, 51'i banka olmak üzere toplam 178 üyesi bulunuyor.

Takdir edileceği gibi, yeni bir kurumun hizmet sunumuna başlayabilmesi öncelikle kendi iç mevzuatının oluşturulması, fiziki ve insan gücü alt yapısının, belli ölçüde de olsa, tamamlanması ile mümkündür.

Aradan geçen kısa süre zarfında bu temel konular üzerinde yoğunlaşan Birliğimiz, bize göre, önemli mesafeler almıştır.

Bunların başında hiç kuşkusuz, Birliğimizin temel işlevi olan Meslek Kurallarının ve Disiplin Yönetmeliğinin oluşturulması gelmektedir.

"Birlik Üyelerinin Sermaye Piyasası Faaliyetlerini Yürütürken Uyacakları Meslek Kuralları" nı hazırlarken büyük ölçüde gelişmiş ülkelerin benzer düzenlemeleri ve deneyimlerinden yararlanandık.

Bununla birlikte, ülkemiz gerçeklerini, değerli üyelerimizin görüş ve düşüncelerini de göz önünde tuttuk.

Bu çalışmalarda, Sermaye Piyasası Kurulu'nun değerli katkılarını da burada şükranla belirtmeliyim.

Oluşturulan meslek kurallarına uyulmaması durumunda uygulanacak yaptırımları belirleyen; "Disiplin Yönetmeliği"ni de aynı yaklaşımla oluşturduk.

Aralık ayında toplanan Birlik Olağanüstü Genel Kurulu'nda üyelerimizin oy birliğiyle kabul edilmiş olan her iki düzenleme de aynı tarihte yürürlüğe girmiş bulunuyor.

Şüphe yok ki bu kurallar her zaman eleştiriye açık olacak, hızla değişen dünyamızda yeni anlayışlara, yeni evrensel değerlere ve mesleki ihtiyaçlara göre şekillendirilmeye devam edilecektir.

Doğal olarak, düzenlediğimiz bu panelin de olası eksikliklerimizi görmede bizlere yardımcı olacağını, ışık tutacağını umuyor ve bekliyoruz.

Sayın Bakan,

Değerli Konuklar,

Çok iyi bilindiği gibi, liberal ekonomi politikalarının uygulandığı ülkelerde piyasa mekanizması tümüyle fon arz edenlerle, fon talep edenlerin, belli bir düzen içinde buluşturulması esasına dayanmaktadır. Gerekli yatırımlar ve sonuçta ekonomik kalkınma da bu yolla gerçekleştirilmektedir.

Bu mekanizmada arz ve talebi buluşturan ve dolayısıyla mekanizmanın işlemesi için olmazsa olmaz taraflardan birini teşkil eden sermaye piyasası aracılık mesleği işte bu nedenle önemlidir, işlevseldir ve saygındır.

Nitekim biz de Meslek Kurallarımızın birinci maddesinde Birliğimizin misyonunu bu gerçekler ışığında düzenlemiş bulunuyoruz. Misyonumuz şöyle; "Sermaye piyasasının geliştirilmesi ve ülke ekonomisine katkı ana hedefi doğrultusunda; tüm çalışanları en üst derecede mesleki bilgi ile donatılmış, etik değerlere bağlı, rekabeti yatırımcılara daha kaliteli ürün ve hizmet sunumu şeklinde algılayan, saygın bir meslek mensupları kitlesi oluşturmak."

Birlik yönetimi olarak, bu iddialı hedefe yaklaştığımız ölçüde kendimizi başarılı hissedecek, sermaye piyasalarına hizmet etmiş olmanın gururunu tüm üyelerimizle birlikte yaşayacağız.

Bu panel, Birliğimizin dışa dönük ilk aktivitesi. Daha çok bu nedenle, Panelde birden fazla amacı birlikte hedeflemeye çalıştık. Kurum olarak paydaşlarımıza ve ilgili diğer taraflara ayrı ayrı mesajlar vermeyi düşündük:

- Önce tüm topluma şu mesajı vermek istiyoruz. Sermaye piyasaları ülke ekonomimiz için hayati öneme sahip. Dolayısıyla piyasayı el birliğiyle geliştirmemiz şart. Bu da, öncelikle tasarrufların iyi yetişmiş meslek mensuplarınca doğru şekilde bilgilendirilmesini gerekli kılıyor.
- Yine, Borsaya yatırımı bir talih oyunu oynamakla eş tutan anlayışın değişmesi için ciddi uğraş verilmesi gerekiyor. Bu uğraşta en ağır yükün Birliğimize düştüğüne inanıyor ve gereğini yapma inancı ve kararlılığı içinde olduğumuzu da bu vesile ile vurgulamak istiyoruz.
- İkinci olarak, mevcut ve potansiyel yatırımcılara seslenmek istiyoruz: Bizler, aracı kuruluşlar olarak aracılık mesleğini, artık kendi özgür irademizle kabul ettiğimiz evrensel mesleki/etik değerlere sadık kalarak yürütüyoruz. Bundan böyle bu kurallara, bu değerlere daha da fazla dikkat, daha da fazla özen göstereceğiz.

Yine, yatırımcılara diyoruz ki; aracı kuruluşlarımızda, sizlere deklare ettiğimiz mesleki/etik kurallara aykırı olduğuna inandığınız bir davranışla karşılaşırsanız lütfen bizi arayınız. Bizden ilgi ve destek göreceksiniz.

Adalet mekanizmasına da bir mesaj vermek istiyoruz: özel uzmanlık gerektiren Sermaye piyasası suçlarına ilişkin davaların kurulacak ihtisas mahkemelerinde gördürülmesini, böylece adaletin hızlı ve isabetli şekilde tecelli etmesini bekliyoruz. Bu, yerli-yabancı tüm yatırımcılar için güven kaynağı olacak. Çok iyi bilinmektedir ki, geç tecelli etmiş adalet, adalet değildir.

Gerçekten de, örneğin, manipülasyon suçlamasına maruz kalmış bir kişinin dört yıl boyunca bu suçtan yargılanarak sonuçta suçsuzluğuna hükmedilmesini adaletin gerçekleştiği biçiminde değil, olsa olsa ciddi bir adaletsizlik yapıldığı şeklinde değerlendirmek sanırsanız daha gerçekçi olacaktır. Tersine, suçlu bir kişinin yıllarca hak ettiği cezaya çarptırılmadan piyasada faaliyette bulunmasını da sermaye piyasaları ve adalet anlayışı açısından son derece sakıncalı bulmaktayız.

Tabii ki, Parlamenta ve hükümetimize de mesajımız var: TMSF'na devredilen halka açık bankaların mağdur durumdaki küçük hissedarlarının sesine lütfen kulak veriniz.

Yapılan uygulamanın kanunun lafzına uygun olduğunda fazla bir kuşkuya gerek yok. Ancak, hukuka uygunluğu konusunda ciddi tereddütler vardır. Bu konudaki çözüm geciktikçe sermaye piyasamızda açılmış olan yara giderek derinleşmektedir.

Çözüm arayışında Birlik olarak her türlü destek ve işbirliğine açığız.

70 Milyonluk ülkemizde hisse senedi yatırımcı sayısının sadece 1.2 milyon kişiden ibaret olduğunu, üstelik bu sayının azalma trendine girdiğini, dolayısıyla da elimizde bulunan çok sınırlı sayıdaki yatırımcıyı küstürme lüksüne sahip olmadığımızı kabul etmek, gereğini de buna göre yapmak durumundayız.

Bu, her şeyden önce, devletin Özelleştirme çabalarının başarısı açısından gereklidir.

On yıl önce özgürlüğüne kavuşan Demir Perde ülkelerinde bile özelleştirme sorunu kalmadığı göz önünde tutulduğunda, durumumuzun bu açıdan pek de iç açıcı olmadığı gerçeği sanırsanız daha net şekilde anlaşılır.

Bize göre bu konuda gerekli adımların atılması, özlemini duyduğumuz yabancı yatırımcının ülkemize gelmesinin de ön şartıdır.

Bu arada Halka açık şirket yönetimlerine de seslenmek isteriz: Yatırımcı velinimetimizdir. Sektör olarak varoluş nedenimizdir. Yatırımcı haklarını özenle ve el birliğiyle korumak zorundayız. Memnun her bir yatırımcının bize on yeni yatırımcı getireceğini söylemek sanırsanız abartılı olmayacaktır. Bu görüş hem yerli ve hem de yabancı yatırımcı için geçerlidir.

Sayın Bakan,

Değerli Konuklarımız,

İnanıyoruz ki, bu panelde, değerli akademisyen ve konunun uzmanları tarafından;

- Mesleki ve etik kuralların sermaye piyasasındaki önemi en anlamlı şekilde dile getirilecek,
- Yatırımcı haklarının kutsallığı en açık biçimde vurgulanacak,
- Sermaye piyasasında genel anlamıyla gelişmiş ülkelerle, özellikle de Avrupa Birliği ile olan anlayış ve uygulama farklarımız ortaya konulacak,

- Ülke olarak almamız gereken önlemler belirtilecektir.

Panelin ardından, burada ortaya konulan değerli görüş ve düşünceleri bir kitapta toplayarak, başvuru kaynağı olarak ilgililerin yararlanmasına sunacağız.

Bu panelimizi uygun aralıklarla başka panel ve konferansların izleyeceğini de bu vesile ile bilgilerinize sunmak isterim.

Sözlerimi burada bitirirken; bizleri onurlandıran tüm konuklarımıza, basınımıza, değerli üye temsilcilerimize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.